

http://www.hhrf.org/xantusz/magyarok_a_vilagban.html

◆Cím: 1068 Budapest, Lövölde tér 4. ◆E-Mail: xantusz@interware.hu◆

◆Telefon: (36 1) 351-4733 ◆Telefax: (36 1) 351-4734 ◆Mobil: (36 30) 203-9126 ◆

Kézikönyv a Kárpát-medencében, Magyarország határain kívül élő magyarságról

Előzmények, célok

Szerkesztőségünk, a *Xantusz Nemzetközi Koordinációs Iroda* 1999 tavaszán kapott megbízást a CEBA Kiadótól, hogy a határon túli magyarságról állítsunk össze egy átfogó kézikönyvet, amely tanulmányok és adattárak által bemutatja a magyar közösségeket. A kötet teljes szervezési, szerkesztési, illetve finanszírozási részét is az újonnan alakult irodánk vállalta fel, s így elkezdődött a két évig tartó merész és küzdelmes vállalkozás a kézikönyvért.

Az első néhány hónap során magyarországi intézmények, a témában illetékes hivatalok véleményét mértük fel, hogy egyáltalán érdemes-e belevágnunk, szükség van-e egy ilyen kötetre. Végül több szervezet erkölcsi támogatását megkaptuk (HTMH, NKÖM, MKP), akik ajánlólevelekkel segítettek a munkában.

A határon túli szervezőmunka 1999 nyarán indult: egyrészt felvettük a kapcsolatot a magyar közösségek tudományos szervezeteivel, másrészt az adatbázis gyűjtéséhez kerestünk helyi partnereket. Így néhány hónap múlva *mintegy 100 határon túli partnerünk közreműködésével* elkezdődött az érdemi munka. Az már az elején kiderült számunkra, hogy általában nagy lelkesedéssel és várakozással fogadták a készülő kötet hírét, egyértelmű pozitív visszajelzések érkeztek. Külön meg kell említenünk a szlovákiai magyarságot, akiknek a rendkívül kedvező fogadtatása, erkölcsi és anyagi támogatása nagyban hozzájárult a kötet megszületéséhez.

1999. nyarán még bíztunk benne, hogy egy kötetben sikerül a világ magyarságát bemutatni, azonban sok érv szólt amellet, hogy egyelőre maradjunk a szűkebb régióknál, a Kárpát-

medencénél, az őshonos magyarságnál. Így alakult ki a végleges koncepció a Kárpát-medencei határon túli magyarság kézikönyvére.

Az alapvető célkitűzésünk az volt, hogy a millenniumi évfordulók apropóján feldolgozzuk a határon túli magyar közösségek életét egy gyakorlati szinten hasznosítható kézikönyv formájában. Ez egyfajta számvetése is az elmúlt nyolcvan évnek: mi történt Trianon óta a határainkon kívülre rekedt magyarsággal, milyen sajátos történelmi helyzetbe kerültek, milyen eredményeket tudtak elérni a megmaradásuk érdekében és melyek a jelen feladatai, aktuális kihívásai a számukra, milyen kilátásokkal indulnak az új évezred elején? Mindezek érdekében elkészültek a *tanulmányok minden régióról*, amelyeket neves helyi szerzők állítottak össze egységes szempontok szerint. Emellett felgyűjtöttük a civil szféra és a gazdasági élet területéről egy 3300 címszót tartalmazó adatbázist. Ez utóbbi a kapcsolatépítés további erősítését szolgálja az önkormányzati, a kulturális, oktatási és gazdasági területen egyaránt.

A könyv tartalma, szerkezete

Egy bevezető írással kezdődik, amely a honfoglalástól napjainkig bemutatja a magyarság elhelyezkedését a Kárpát-medencében, és a számok, demográfiai adatok tükrében a magyarság etnikai terét röviden régióként ismerteti. Mindez *dr. Kocsis Károly* írása, aki az MTA Földrajztudományi Intézetének munkatársa.

Ezt követi a könyv döntő részét alkotó hét nagy fejezet, a hét szomszédos országról, északról indulva kelet felé: [Szlovákia](#), [Kárpátalja](#), [Erdély](#), [Vajdaság](#), [Horvátország](#), [Muravidék](#), illetve [Burgenland](#). A fejezetek elején egy-egy színes térképpel található, amely a magyarság elhelyezkedését mutatja a régióban a legutóbbi hivatalos népszámlálási adatok alapján.

Az ezt követő tanulmányok az alábbi témaköröket érintik: *földrajzi elhelyezkedés, történeti áttekintés, demográfiai helyzet, közművelődés, művészet, tudomány, oktatási helyzet, vallási élet, néprajz*, illetve *gazdasági, idegenforgalmi helyzetkép*. Így gyakorlatilag a témákkal felöleltük a közösségi élet szinte minden részét, és átfogóan bemutattuk a magyarság életének múltját, jelenét. Az írások a tárgyilagosságra és tényszerűsége törekedtek éppen azért, hogy *kordokumentumként szolgáljanak* hosszú évek-évtizedek után is és ne pillanatnyi érdekek vagy szubjektív vélemények befolyásolják a tájékozódást. Fontos cél volt a tanulmányok közérthetősége, olvashatósága, hogy a szélesebb nyilvánosság számára is használhatóak, értelmezhetőek legyenek ezek az alapvető tudnivalók.

A tanulmányokat követik az adattárak, melyeknek első része az ún. „*nonprofit adattár*”: ez civil szervezetek, intézmények, alapítványok, művészeti csoportok, pártok, önkormányzatok adatait tartalmazza. Második része pedig az ún. „*gazdasági adattár*”, amely határon túli magyar vállalkozóknak adott bemutatkozási lehetőséget, és összesen mintegy 1300 cég leírását olvashatjuk benne. A gazdasági adattárunk az első ilyen típusú adatbázis a Kárpát-medencében, amely nyilvánosan megjelent, amit azért is különösen fontos, mert az utóbbi években a magyar-magyar kapcsolatban a gazdasági terület is egyre nagyobb jelentőséget kapott, számos határ menti üzletember találkozó, expo, gazdasági érdekvédelmi szervezetek létrejötte mutatja ezt.

Mire használhatjuk?

- Az első ilyen jellegű összegzése, számvetése a Kárpát-medencei határon túli magyarság életének, és egyben az első róluk szóló kézikönyv is.
- Magyarországon az elmúlt évtized kedvező változásai ellenére a köztudatban még nagyon kevés érdemi, valós információ gyökerezett meg, egyszóval itthon keveset tudunk a határon túliak gondjairól, helyzetéről. A státustörvény apropóján mostanában többet olvashattunk az újságokban, de ez elsősorban a nagypolitika szintjét jelenti. Viszont ha megkérdezzük az utcán valakit (akár pedagógusokat, értelmiségeiket is), hogy Szlovákiában vagy Horvátországban szerinte hány magyar él, szinte biztosak lehetünk benne, hogy nem tud rá válaszolni. Ezért fontos, hogy a könyv eljusson Magyarországon a felelős beosztásban dolgozó pedagógusokhoz, állami hivatalok, intézmények vezetőihez, önkormányzati képviselőkhez, egyházi hivatalokhoz. Szintén a köz javát szolgálná, ha bekerülne az oktatási intézményekbe, ahol a következő nemzedék már nagyobb tájékozottsággal kerülne ki az iskolákból..
- Fontosnak tartjuk, hogy az egyes régiók is több információt tudjanak egymásról, hogy egy szlovákiai magyar szintén jól ismerje a vajdasági magyarok helyzetét..

Összességében mind a bővebb, elmélyültebb tájékozódás, mind a kapcsolatépítés szempontjából hasznos segédeszköz a kézikönyv határon innen és túl egyaránt.

Kiknek ajánljuk?

1. Magyarországon a határon túli magyarsággal foglalkozó állami hivataloknak, közalapítványoknak, civil szervezeteknek, tudományos műhelyeknek. Ezen kívül szinte minden önkormányzat, egyházi intézmény, gazdasági érdekvédelmi szervezet számára hasznos a kiadvány, s az iskolák (elsősorban közép- és felsőoktatási intézmények) számára pedig igazi hiánypótló forrásanyag a témában.
2. A Kárpát-medencében határon túl minden felelős beosztású tisztségviselő számára, legyen akár parlamenti képviselő, polgármester, pedagógus, egyházi vezető, civil szervezet képviselője vagy cégvezető.
3. A világ bármely részén élő magyar számára, akit érdekel a határon túli őshonos magyar lakosság 20. századi sorsa, jelene.

Könyvbemutatók

Összesen 30 alkalommal mutattuk be a kiadványt a Kárpát-medence különböző helyszínein:

Szlovákia

Pozsony – Pozsonyi Kaszinó

Dunaszerdahely – Vámbéry Ármín kávézó

Komárom – Jókai Színház

Galánta – Reneszánsz Kastély

Érsekújvár – Csemadok székház

Nyitra – Konstantín Egyetem

Párkány – Csemadok székház

Zselíz – Városi Művelődési Ház
Ipolykeszi – Községi Hivatal
Fülek – Magyar Ház
Losonc – Magyar Kulturális Központ,
Rimaszombat – Pártok Háza
Tornalja – Kulturális Antropológiai Műhely
Rozsnyó – Rákóczi Magyar Ház
Szepsi – Városi Könyvtár
Kassa – Ipariskola és Kereskedelmi Akadémia; Fórum Intézet
Nagykapos – Városi Hivatal

Románia

Kolozsvár – Kriza Néprajzi Társaság
Nagyvárad – Várad Napok
Vajdahunyad – EMKE Vajdahunyadi szervezete

Ausztria

Alsóőr – Magyar Média- és Információs Központ
Bécs – Collegium Hungaricum

Jugoszlávia

Szabadka – Városháza

Magyarország

Budapest – Magyar Kultúra Alapítvány;
Magyarok Háza;
Régiók Találkozása a Budai Várban;
Márton Áron Szakkollégium
Budakalász – Kárpát-medencei civil szervezetek találkozója Szombathely – Honismereti Szövetség ünnepi összejövetele

2001 őszén, október 30-án mutattuk be először a kötetet a Kárpát-medencén túl: Bécsben a Collegium Hungaricumban, melyet 2002 januárjában követettek a németországi rendezvények, Stuttgartban és Berlinben.

2002. január 22., Stuttgart, Magyar Kulturális Intézet

Kellemes meglepetést, a várakozásnál jóval komolyabb érdeklődést hozott a kiadvány stuttgarti bemutatója, ahol a több tízezer fős magyar közösség igen aktívan részt vesz a kulturális programokon.

A Magyar Kultúra Napján zsúfolásig megtelt az intézmény, mintegy 100 fő vett részt a könyvbemutatón és az ezt követő koncerten. A közönség soraiban sok honfitásunk Erdélyből, Vajdaságból származott, akikkel az előadás végén közvetlen hangulatú, kellemes és igen hasznos beszélgetés alakult ki. A programon részt vett Mydlo Tamás stuttgarti főkonzul úr is.

2002. január 25. Berlin, Magyar Ház

A 8000-9000 fős berlini magyar közösségnek jelentős aránya az elcsatolt területekről származik. A jó hangulatú estén részükről volt a legnagyobb az érdeklődés a kiadvány iránt.

2002. április 10. Bukarest, Petőfi Ház

A román fővárosban élő nagyszámú magyar közösséghez még nem jutott el a kiadvány, így

örömmel fogadtuk el a Petőfi Ház szívélyes meghívását. A Bukaresti Magyar Kulturális Központ támogatásával minden bukaresti magyar szervezetnek egy példányt át fogunk adni a kötetből.

Sajtó, média

Belföldön:

Duna Televízió: Millenniumi Krónika, Kalendárium

Magyar Rádió: Határok Nélkül, Határok Nélkül Irodalmi Szerkesztőség

Népszabadság, Magyar Nemzet, Magyar Fórum, Kapu, Hetek, Vas Népe, Budapesti Lap, Új Dunántúli Napló, Magyar Református Nevelés, Presbiter

Határon túl:

Új Szó (Pozsony), Szabad Újság (Pozsony), Harangszó (Királyhelme), Romániai Magyar Szó (Bukarest), Krónika (Kolozsvár), Nyugati Jelen (Arad), Szilágyság (Zilah), Szabadság (Kolozsvár)

Hungarognews magyar-argentín elektronikus újság,
American Hungarian Panorama,
Bécsi Napló, Fórum Társadalomtudományi Szemle

Szlovák Rádió Magyar Szerkesztősége, Burgenlandi Rádió Magyar Nyelvű Adása, Dunaszerdahelyi Városi TV, Komáromi Városi TV

Megrendelés

A kötet megrendelhető a xantusz@interware.hu vagy a bihari.fam2@posta.net levélcímeiken, melyek közvetlenül szerkesztőségünkhöz érkeznek be.

Magyarországi ára: **8000.-Ft / 29.-USD** + postaköltség

Erdélyi, felvidéki, vajdasági, kárpátaljai megrendelőknek:
6500.-Ft / 24.-USD + postaköltség

Belföldi érdeklődőink számára a könyv viszonteladóinknál is megvásárolható:
Custos-Zöld könyvesbolt, Osiris Könyvesház, Teleki Téka, Pont könyvesbolt, Atlantisz, Kódex, Magyarok Háza, Szkítia könyvesbolt, Fókusz könyváruházak, egyházi könyvesboltok (Kálvin Kiadó, Ecclesia, Szent Gellért könyvesbolt, Unitárius könyvesbolt, Huszár Gál Evangélikus könyvesbolt) (Viszonteladóink részére a kötet szabadáras!)

Könyvtámogatás a kárpátaljai, vajdasági, erdélyi magyarságnak

Kedves Olvasónk!

Amennyiben a kiadvány elnyerte a tetszését és van rá lehetősége, **kérjük, támogassa a kárpátaljai, vajdasági és erdélyi honfitársainkat** a kézikönyv megvásárlásával. Több száz példány azért nem jut el a szükséges felhasználókhoz, **könyvtárakhoz, iskolákhoz, civil**

szervezetekhez, mert a szűkös anyagi helyzetük miatt nem tudják beszerezni. Egyúttal szeretnénk köszönetet mondani az ez ügyben segítséget nyújtó intézményeknek, szervezeteknek: *Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztály; Oktatási Minisztérium Határon Túli Magyarok Főosztálya; Oktatási Minisztérium Tankönyvosztály; Magyar Kultúra Alapítvány; Erdélyi Gyülekezet; Határon Túli Magyarok Hivatala; Új Kézfogás Közalapítvány, Bukaresti Magyar Kulturális Központ.*